

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE
NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H.M. de Koningin-Moeder

„een vereeniging, die vele zuivere natuur-
liefhebbers bijeen brengt naast den meer we-
tenschappelijken arbeid, die door haar verricht
wordt, en wier taak bovendien in de maatschappij
toch steeds zeer nuttig zal blijven” (Jaarverslag '23-
'24) L. VUYCK.

IN MEMORIAM Dr. L. VUYCK

Op 18 November 1931 overleed plotseling te Schalkhaar in den
ouderdom van 69 jaar Dr. L. Vuyck, secretaris van onze Vereeniging.

Wij willen op deze plaats een woord van eerbiedige hulde brengen aan
zijn nagedachtenis.

Wel was hij niet een der oprichters, maar toch behoorde hij tot de oude
garde uit de jeugdijaren van onze Vereeniging.

Tot voor enkele jaren werkte hij met woord en daad, onvermoeid en
geestdriftig mede aan ons doel; op onze tentoonstellingen en
paddestoelentochten ontbrak hij nimmer en hij had een belangrijk aandeel
in het wetenschappelijke werk.

In het bijzonder zij hier gewezen op de belangstelling, die hij als
schrijver van de *Flora batava* ook naar buiten deed blijken. De deelen der
latere jaren leggen door de beschrijving en afbeelding van een groot aantal
zwammen hiervan getuigenis af. Door zijne nauwe samenwerking in deze
met onze Vereeniging is veel van haar werk voor het nageslacht blijvend
vastgelegd.

Sedert Juli 1921 tot aan zijn dood was Vuyck secretaris.

Als Directeur van de Koloniale Landbouwschool te Deventer was hij
overladen met werk en in het voorjaar van 1930 werd hij zeer ernstig
ongesteld. Hierdoor heeft hij de laatste jaren niet veel meer voor de
Vereeniging kunnen doen, maar meermalen heeft hij ons medegedeeld, dat
het zijne illusie was, om na het verlaten

van het ambtelijke leven zich met volle kracht aan onze Vereeniging, die zijne groote sympathie had, te kunnen geven.

Dit heeft helaas niet zoo mogen zijn. Wij moesten ervaren, dat na een ernstige ziekte zijn toestand zorgelijk bleef, waardoor hij zich veel moest ontzeggen, ook het werk in onze Vereeniging. Sedert de Algemeene Ledenvergadering in Juli 1930 hebben wij hem niet meer in ons midden gezien.

De nagedachtenis van Vuyck zal in onze Vereeniging in eere blijven als die van een man, die de natuur in alle opzichten liefhad en op verschillende van haar gebieden een bekend deskundige was; als een trouw en aangenaam vriend, wien het doel onzer Vereeniging zeer ter harte ging.

Wij zijn hem dankbaar.

Namens het Bestuur,

J. S. MEULENHOF,

Voorzitter.

HEEFT DE MAAN INVLOED OP DEN GROEI VAN PADDENSTOELEN ?

Van de oudste tijden af tot op den huidigen dag speelt de maan een belangrijke rol in het volksgeloof.

Geen wonder.

Zij toch is het steeds veranderende, sterk tot onze verbeelding sprekende verschijnsel, dat behoort bij den geheimnisvollen nacht. Wanneer overdag het zonlicht al het andere licht doet verbleeken of verdwijnen, dan valt de maan niet op, maar als de machtige centrale bol van ons zonnestelsel onder den horizon is schuilgegaan, dan wordt de maan heerscheres aan den hemel.

Haar mystiek licht, dat den onjuisten indruk maakt van groote helderheid, maar toch niet sterk genoeg is, om de scherp opvallende schaduwen te doorlichten, wekt steeds opnieuw een eigenaardige stemming op bij iedereen, die niet leeft in koude nuchterheid. Het eeuwig durende aangroeien en weer afnemen van hare lichtgestalte; haar goed merkbaar terugwandelen in den Dierenriem, waardoor zij iederen dag ongeveer vijftig minuten later in top staat; alsmede hare talrijke, gedeeltelijke of volkomen, eigen verduisteringen, benevens die van de zon, hebben door alle tijden heen de aandacht getrokken, vooral van de natuurvolken. Een dergelijk veranderlijk wezen moest, naar hun inzicht in de geheimzinnige machten, natuurlijk invloed uitoefenen op het leven op aarde. In de astrologie en in de astrometeorologie is het geloof in dien invloed neergelegd.

Onverwoestbaar is nog heden ten dage 't geloof in haar invloed

op het weer, en dit niet alleen bij de eenvoudigen met weinig schoolkennis.

Nog niet heel lang geleden had de wetenschap wel de geneigdheid, om een uitspraak van het volksgeloof lachend en geringschattend voorbij te gaan, maar die tijd is onze dagen voorbij. Het is juist de wetenschap, die ons heeft aangetoond, dat in verschillende van die uitspraken, onder een meestal fantastischen bolster, vaak een kleinere of grotere kern van waarheid schuilt,

Teekenend b.v. is de uitspraak van Dr. J. P. Bijl, hoofd van de bacteriologische afd. van het Centraal-Laboratorium, in zijn art. „Beschouwingen over de epidemiologische beteekenis van klimaat en weersgesteldheid“: dat de classieken met hun veronderstelde cosmisch-tellurische invloeden op de gezondheid niet zoo lachwekkend zijn geweest, als sedert de ontdekking van de ziekteverwekkende micro-organismen wel eens gedacht is¹⁾.

Op velerlei gebieden komt men soortgelijke uitspraken tegen van mannen der wetenschap,

De aanwezigheid van waarheidskernen in fantastische bolsters is heel merkwaardig, vooral indien men bedenkt, dat de niet-geschoolde mensch geen knobbel bezit voor het onbevooroordeeld zoeken naar mogelijk verband tusschen verschijnselen, ja eerder geneigd is, om op grond van enkele feiten, die indruk gemaakt hebben, dadelijk maar verband te veronderstellen en dit in een spreuk of regel vast te leggen.

Hem ontgaat 't b.v., dat het 50 keer van de 100 raden van de goede kleur van een speelkaart niet is een aanwijzing voor zijn gelukkigen neus, maar alleen voor de volledigheid van het gebruikte spel kaarten.

En toch!

Is men wiskundig georiënteerd, dan kan men aannemen, dat bij 't op elkaar stapelen van eene zeer groote reeks van waarnemingen — en hierover zeker beschikt de volksziel — ook al zijn deze ieder op zichzelf niet onbevoordeeld of zuiver tot stand gekomen, toch in de verzameling iets is terug te vinden van de, in elke waarneming op zichzelf niet-bespeurbare, grondwaarheid.

Is men psychologisch georiënteerd, dan denkt men misschien aan de mogelijkheid van intuïtie en van soortgelijke vermogens, die vermoedelijk deze natuurvolken meer waarheden hebben doen aan voelen, dan in een zuiver verstandelijke sfeer wel vermoed wordt,

De eene verklaring behoeft daarenboven de andere niet uit te sluiten.

De knapste meteorologen hebben 't niet beneden zich geacht, om streng wetenschappelijk onderzoek te doen naar den aange-

¹⁾ Vierde nummer van de 29ste reeks van de Geneeskundige bladen.

nomen invloed van de maan op het weer, ook al was die invloed in wat al te dichterlijken of fantastischen vorm neergelegd. En de uitslag ?

Dat, wat zoo gaarne wordt geloofd, dat de — voor de geheele aarde tegelijk — wassende maan „de wolken opslikt”, dat zij mooi weer brengen zal, wordt door niets bevestigd; noch van de volle maan noch van de nieuwe maan is in dit opzicht iets goeds of iets kwaads bewezen of ook maar waarschijnlijk gemaakt! Edoch, 't nauwkeurige onderzoek heeft 't wel zeer waarschijnlijk gemaakt, dat de maan in haar zeer samengestelde baan om de aarde — waarbij zelfs 5 soorten omloopen worden onderscheiden — ook wel, direct of indirect, eenigen invloed op het weer zal uitoefenen, maar dan op zeer ingewikkelde wijze en in slechts geringe mate, zoodat de weersvoorspelling er voorshands nog niet heel veel aan heeft.

Volgens den meteoroloog Russell lag er waarheid in de voorspellingen van de profeten van Israël, die terugkeer van groote droogten voorspelden in periodes van 19 jaar — een gulden cyclus, waarin de maanverschijnselen weer op de zelfde data vallen —“Ik weet niet, of zijn onderzoekingen later min of meer bevestigd zijn geworden”¹⁾

Als de maan invloed uitoefent op het weer, dan zal zij indirect ook invloed uitoefenen op den groei van planten, dus ook op die van paddenstoelen.

Maar op dezen invloed doelt niet de vraag boven dit artikel geplaatst. Hier wordt bedoeld directen invloed.

De vraag stond voor 't eerst boven een kort artikel van Hans Walty, uit Lenzburg, in het Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde, No. 8 van dit jaar.

Wellicht, zoo zegt de schrijver, hadden de oermenschen uit den steentijd op verschillende gebieden een buitengewone scherpe opmerkingsgave, veel meer kennis dan wij, „die door de cultuur en de beschaving (en de school) een groot deel van vroeger aanwezige instincten verloren hebben”.

Deze oermenschen hadden z.i. de vraag dan ook wellicht onmiddellijk kunnen beantwoorden, maar wij kunnen dit niet doen dan na wetenschappelijk onderzoek.

Zeventien jaar geleden heeft Walty voor het eerst de bewering gehoord, dat bij nieuwe maan geen paddenstoelen groeien, of ten hoogste slechts in een bedroevend aantal. De volle maan of de was-

¹⁾ In „de Wandelaar” van Maart 1931 heeft de bekende meteoroloog Chr. A. C. Nell een populair artikel geschreven: „Heeft de maan invloed op het weer?”

In het Marineblad van Maart en April 1897 is een uitvoerige studie opgenomen van F. Pinke: „De maan en het weer”.

sende maan zou de paddenstoelen uit den grond trekken. Wat bij nieuwe maan te vinden is, zou afkomstig zijn uit den tijd van volle maan, want op vooraf leeggeplukte terreinen groeit niets vóór de volgende wassende maan. Hij heeft dit voor 't eerst vernomen in een kring van bijna allen academisch gevormde mannen, in gezelschap van hunne vrouwen en dochters, en vond dit later meer malen bevestigd door den volksmond.

De persoonlijke ervaringen van den schrijver zijn niet in strijd met het volksgeloof, maar eerder een bevestiging daarvan. De laatste jaren hadden echter te onregelmatige weerstoestanden, om in dit opzicht goede waarnemingen te doen: zeer droge zomers, koude droge voorjaren en dan overvloedig natte zomers hebben zeer ongunstig gewerkt op de vegetatie van paddenstoelen. Hij wekt op tot onderzoek, waaraan z.i. kunnen mede werken de controleurs van de paddenstoelen-markten en de leden van paddenstoelen-vereenigingen.

Het is mij niet bekend, of de onderwerpelijke vraag al eens ooit eerder is gesteld, laat staan is behandeld.

Men kan er natuurlijk wel over glimlachen en daarna overgaan tot de orde van den dag, maar ons zuster-tijdschrift zou haar niet opgenomen hebben, indien deze mycoloog, trouw medewerker, haar niet tevens bekend was als een ernstig mensch.

Als wij wèl op de vraag ingaan, dan valt dadelijk te wijzen op een bij onze boeren algemeen verspreid geloof in den invloed van de schijngestalten van de maan op den groei van verscheidene groenten. Wortelen, spinazie, andijvie, sla e.d., die dikwerf te vroeg in 't zaad schieten en daardoor niet als groenten tot haar recht kunnen komen, worden nooit uitgezaaid met wassende maan. Ik kan niet anders doen, dan het feit eenvoudig mede te deelen.

Wat zou de invloed van de maan *kunnen* zijn op den groei van planten?

Het maanlicht is zeer koud. Baille vond, dat de warmte, die de volle maan ons toezendt, gelijk is aan die, welke wij op 35 m afstand ontvangen van eene met roetzwart bedekte oppervlakte van $6\frac{1}{2}$ cm in 't vierkant, die op een temperatuur van 100° C. wordt gehouden. Op zichzelf dus een zeer geringe hoeveelheid, maar volgens Very en Lord Rosse is die hoeveelheid dan toch 5 maal grooter dan die van het eerste of van het laatste kwartier.

Maar wij behoeven niet à priori uitsluitend te denken aan *warmtestralen*, immers op het gebied van andere stralen worden steeds nieuwe ontdekkingen gedaan.

Hoe jong nog is de kennis van de cosmische stralen (ook Hess'sche-, Millekan- of ultragamma-stralen genoemd).

En op biologisch gebied is ook niet heel oud het vermoeden van de aanwezigheid van groeistralen of kerndeelingsstralen, die

ongeveer 20 jaar geleden voor 't eerst werden vermoed door den Rus A. Gurwitsch. Toen werd dit vermoeden schouderophalend voorbij gegaan, maar in de laatste jaren wordt er steeds grooter beteekenis gehecht aan die stralen, die uitgestraald door levende stof op levende stof invloed zouden uitoefenen. Prof. Dr. W. Stempelt noemt ze zelfs *levensstralen*. Wie had vermoed, dat b.v. stralen van moes van uien zonder aanraking wortels van andere uien tot groei zouden prikkelen ?!

Zijn niet verschillende wetenschappelijke onderzoekers — ook in ons land — bezig met het nemen van proeven met stralen van verschillende kleur, met ultra-violette en met infra-roode stralen ter bevordering van den groei van cultuurgewassen.

Bestaat verder ook op biologisch gebied niet de mogelijkheid, dat op zich zelf zwakke stralen verschijnselen kunnen remmen of aanzetten, of door andere stralen in hun invloed kunnen worden geremd of aangezet ?

Mag men derhalve op grond van de tegenwoordige kennis zonder onderzoek à priori beweren, dat het maanlicht geen biologischen invloed zou kunnen uitoefenen; dat het maanlicht *onmogelijk* invloed kan uitoefenen op den groei van paddenstoelen?

Het is echter wel merkwaardig, dat het blijkbaar slechts aan weinigen is opgevallen.

Dit is een gebied van onderzoek voor gespecialiseerde deskundigen.

Maar wij kunnen als leeken op het gebied van stralen toch wel op eenvoudige wijze medehelpen aan het beantwoorden van de gestelde vraag door proeven te nemen.

Wij kunnen zoeken naar verband tusschen de hoeveelheden paddenstoelen en de schijngestalten van de maan en verder nagaan, of op schoon geplukte terreinen bij nieuwe, of nagenoeg nieuwe, manen géén of weinig, en bij volle, of nagenoeg volle, manen wèl of veel paddenstoelen groeien. Misschien hebben wij alleen te doen met een in paddenstoelen-jagers-latijn sterk overdreven of heelemaal niet bestaand verschijnsel. Het is zeer goed mogelijk. Maar wie weet, misschien komen wij iets op 't spoor.

Zij 't al niet een ontkennend of een bevestigend antwoord, dan iets anders, dat waard is om geweten te worden. De wetenschap dankt veel aan waarnemingen, die feitelijk 't gevolg waren van 't zoeken naar iets geheel anders. Amerika werd bij vergissing ontdekt, doordat Columbus van, achterafgebleken, onjuiste onderstellingen uitging.

En al vinden wij niets nieuws, 't zoeken zelf zal ons toch een genot zijn.

Ulvenhout,

G. C. A. FABIUS.

Slagtmaand 1931.

VONDSTEN IN DE PERS

Dr. L. Vuyck †.

In tal van bladen kwamen levensberichten enz. voor van ons overleden medelid Vuyck.

In *de Levende Natuur* van Dec. '31 werden Dr. J. P. Lotsy en Dr. L. Vuyck tegelijk herdacht als „twee eminente Nederlandsche plantkundigen”.

„Vuyck was in de kringen van floristen en mycologen terecht zeer bemind en bewonderd. Zijn dissertatie over den plantengroei der duinen komt dezer dagen weer dikwijls ter sprake. Als echt veld-werker verwaarloosde hij ook de dierenwereld niet, getuige zijn voortreffelijke bewerking van de Nederlandsche hommels in *De Levende Natuur*. Hij was er een van de oude garde, maar te midden van de jongeren ook nog altijd vooraan.”

Paddenstoelen-foto's in „De Wandelaar”.

In den Kosmos Kalender 1930 was opgenomen een foto van een Spinnenweb getooid met duizenden dauwdruppeltjes (James' Pers Agentschap, Londen). De redactie had daaronder geschreven: „Een broche met pareltjes? — Neen, „slechts” een spinne-web, dat op alle draadjes getooid was met dauwdruppeltjes, die nu in den glans van de morgenzon glinsteren en lichten. — Aan hoeveel van dergelijke schoone dingen in de natuur zijn wij achteloos voorbij gegaan: het is „slechts” een. . . .

Het moest toch eigenlijk niet noodig zijn, dat een foto-toestel ons op dergelijke wondervolle beelden opmerkzaam moet maken.”

Het motto van d'Annunsio in ons voorgaande nummer ademt den zelfden geest: „en haar waarde was òf niets, òf onschatbaar, naar gelang van de hoedanigheid van het oog, dat haar aanschouwde.”

Misschien echter is het juister, om te zeggen „naar gelang van de hoedanigheid of van de geoefendheid van het oog, dat haar aanschouwde”.

Niet ieder is zóó begenadigd, dat van nature de schoonheid hem overal en in alles treft. Ook het on-schoone trekt aandacht, dikwijls van uit de zelfde dingen, waaruit het schoone straalt. Velen moeten het schoone *leeren* sien in het on-schoone en in de schijnbaar gewone of nuchtere dingen, om daardoor hun leven te verrijken.

Ook de schoonheid der paddenstoelen kan men *leeren* zien, b.v. door het oog van den kunstenaar, die haar voor ons heeft vastgelegd in zijn eigen vormen, of die als 't ware de gevoelige plaat kon dwingen weer te geven, wat zijn oog heeft gezien en zijn ziel heeft gevoeld.

De Wandelaar met zijn steeds prachtige foto's zal velen de

oogen openen voor den overvloed van schoonheid in de levende natuur.

Wij waardeeren het zeer, dat ook de paddenstoelen de liefde hebben van veel medewerkers met de lens: P. de Bouter, C. A. v. der Gen, R. S. Sanders, Jan P. Strijbos, N. Tinbergen en Henk Vink, alsmede onze medeleden Boting en Schweers.

Ons medelid Joman schreef ook weer in het Nov.-nummer een toelichtend en opwekkend woord, waardoor de foto's aan beteekenis winnen.

Litho-Kalender van Jan Voerman Jr.

In *de Levende Natuur* van Dec. '31 komt voor eene zeer waardeerende bespreking door J. Hs van de Litho-Kalender in Vijf-kleurendruk van Jan Voerman Jr.

„Het laatste blad met zijn drie vliegenzwammen tusschen doode braamranken en onder vallende lint-blaadjes van chrysenten is om nog vele maanden na te laten hangen aan den wand. Trouwens als blijvende wandversiering zijn deze aquarellen ook bedoeld en zeker zeer begerlijk.”

Vergiftiging door paddenstoelen.

Volgens een telegram van Aneta van 5 Dec. j.l. zijn te Bondowoso 17 menschen ernstig ziek geworden door het eten van paddenstoelen, vijf hunner waren reeds overleden.

In de Haagsche Courant van 22 Dec. j.l. staat hieromtrent uitvoeriger :

„Naar gemeld wordt, zoo lezen wij in de „Deli Crt” van 1 Dec. j.l., is in de hoeta Simboelan Djangga, gelegen in de nabijheid van Porsea (Bataklanden) een zevental personen tengevolge van het eten van vergiftige paddenstoelen ziek geworden en naderhand overleden.

Een Batak had nl. uit het bosch paddenstoelen meegenomen, welke hij thuis kookte en opat met zijn vier jongens en twee meisjes. Kort na den maaltijd traden reeds ziekteverschijnselen op en den volgenden dag waren reeds vijf personen overleden.

Toen pas werd de demang van Porsea gewaarschuwd, die onmiddellijk den controleur van Balige en Dr. Thoden van Velzen haalde. De twee overgeblevenen werden onmiddellijk naar het hospitaal getransporteerd, doch hulp mocht niet meer baten, ook zij zijn overleden.”

Misschien wil een van onze vele medeleden in Indië wel iets naders mededeelen over dit zeer droevige geval.

Sporen in de ijskoude wereldruimte?

In een populair art. in de Haagsche Crt. van 8 Sept. '31 „Als de aarde onbewoonbaar wordt” wordt aandacht gevraagd voor de theorie van den Zweedsche geleerde Avante Arrhenius, die

't mogelijk acht, dat in de ijskoude wereldruimte van -273° C. tusschen de hemellichamen levende organismen zweven, die zoo klein zijn, dat de zwaartekracht geen invloed op hen had en zij dus door luchtstroomen naar de hoogste lagen konden worden opgevoerd, vanwaar zij onder den invloed van stralingsdruk en elektrische krachten in de wereldruimte werden gedreven.

Daar zouden zij zich kunnen vereenigen met kosmische stofdeeltjes, van wier aanwezigheid men zeker is, en zoo ten slotte zelfs op een anderen wereldbol terecht kunnen komen. Een vraagstuk van de grootste beteekenis niet alleen voor de biologie maar ook voor elke wereldbeschouwing.

Tot de kleinste organische deeltjes behooren dan misschien ook wel schimmelsporen en splitsingsproducten van schimmels en sporen.

Ons medelid K. Bakker te Delft vestigt in dit verband de aandacht op de bekende inaugurale rede van Prof. Dr. L. G. M. Baas Becking, die besproken is in „Fungus”, 2e jrg., no. 4/5, blz. 60.

Paddenstoelen van de Dommelkampen.

Het November-nummer van *Amoeba* is een „Valkenswaard- Nummer”.

Van 27 Juli—17 Aug. 1931 hebben deelnemers van de N. J. N. Kampen te Valkenswaard een mooi werk verricht door den omtrek natuur-historisch te verkennen voor het Staatsboschbeheer, met het oog op bescherming daarvan in den vorm van natuurmonumenten.

Deze arbeid verdient groote waardeering.

Ons medelid Kees Andriessse heeft „De paddenstoelen van de Dommelkampen” voor zijn rekening genomen (blz. 147).

Er werden 194 soorten gevonden.

Andriessse maakt van die gelegenheid gebruik, om te wijzen op de herhaaldelijk voorkomende verwisseling van de Parelzwam (*Amanita rubescens*), eetbaar zonder opperhuid, met de Panterzwam (*Am. pantherina*), die giftig is. Hij had volledigheidshalve daarbij ook kunnen betrekken de niet-giftige *Am. spissa* en de giftige *Am. aspera*, die ook heel veel gelijken op de Panterzwam of op de Parelzwam. **VOORZICHTIG!**

Antiquarische boeken.

Verschenen is „Old medical and botanical books cat 57. Internationaal Antiquariaat (Menno Herzberger) (N.R.C., 18-9-'31, Av. A).

De Nederlandsche jeugd en de natuur.

„Wie in het buitenland, met name in Duitschland, de mooie, spontane liefde meermalen heeft kunnen bewonderen van volk en jeugd voor de natuur van het land, waarin zij zijn opgegroeid,

heeft zeker wel eens met eenige spijtigheid daarbij aan het gemis gedacht, dat de Nederlandsche jeugd in dezen verried.

Gelukkig: het begint beter te worden. Als laatst bereikte etappe op den weg der beterschap is thans het instituut der jeugdherbergen te noemen, dat ook het hart gestolen blijkt te hebben van Jac. P. Thijsse. Deze schrijft in *Gezin en School* (Sept.- aflevering):

„De Nederlandsche Jeugdbond voor Natuurstudie doet in haar kampen van allerlei werk; voordrachten voor de heele kampbevolking, openluchlessen bij belangrijke landschaps- en vegetatievormen en voorlichting voor de éénlingen of kleine groepjes, die zich in een bepaald onderwerp willen verdiepen. Het zwervers- werk voor de kleine groepjes wordt tegenwoordig heerlijk bevorderd door het instituut der jeugdherbergen. Als ik vijftig jaar jonger was, dan liep ik ze allemaal af met drie of meer kameraden en dan zou het niet lang duren, of ik had een half dozijn stam-herbergen, die ik keer op keer weer ging bezoeken. Want wie goed wil werken, moet zich beperken.

Zooals de zaken thans staan is er wel hoop, dat de liefde voor de natuur al meer en meer zal doordringen en dat het volk van Nederland waardig zal worden om te wonen in zoo'n mooi en belangwekkend land. En zeker zal dan zoowel natie als overheid de maatregelen willen treffen om ons natuurschoon, onze beste landschappen en al onze in het wild levende planten en dieren te bewaren en te beschermen.”

(N. R. C. 29-9-31, Ocht. A.)

(Zie b.v. in dit nummer blz. 61 en 65.)

BOEKBESPREKING

Les Bolets, door E. J. GILBERT, Paris 1931.

Door zijn buitengewoon scherpe aanvallen op zijn voorgangers en op andere mycologen moet Gilbert met een afzonderlike maatstaf beoordeeld worden, m.a.w. men moet nagaan of hij zoveel beter is als de anderen en of hij zelf niet in de zo gelaakte gebruiken vervalt. Ongetwijfeld bezit hij uitstekende qualiteiten (we laten jeugdwerk, dat vrijwel uitsluitend compilerend was als „Le genre Amanita”, buiten beschouwing.) Een van die qualiteiten is zijn overtuiging, dat men de paddenstoelen op hun groeiplaats, in alle vormen en afwijkingen nauwkeurig moet bestuderen. Verder is zijn streven in beschrijvingen, vooral in die der microscopiese kenmerken, om een zoveel mogelijk gedefinieerde terminologie te gebruiken zeer lofwaardig. Thans tracht hij verder een consequente toepassing der internationale nomenklatuurregels door te

voeren, waarbij hij echter hier en daar schromelijke vergissingen begaat.

Zijn grote literatuurkennis is bewonderenswaardig. Nu zijn „Les Bolets". De belangrijke vraag of de boleten Agaricaceae zijn, wordt met ja beantwoord door Patouillard (1887) en tans vrij algemeen geaccepteerd. Gilbert meent een meer geïsoleerde positie aan te moeten nemen voor de boleten (met *Paxillus involutus*) als orde naast de Agaricales, doch toch het meest nog met de laatste verwant dan met de Polyporaceae. Verder vinden we hoofdstukken gewijd aan de ontwikkeling der vruchtlichamen, de relatie tusschen de boleten en *Gomphidius*, de taxonomiese geschiedenis van *Paxillus* (opgericht wordt het nieuwe genus *Tapinella* voor *Pax. panuoides*) en de geschiedenis van de boleten-genera. Schr. verwerpt het genus *Suillus* Karst. (en gebruikt de naam *Gyroporus* Quél. em Pat.) op grond van het feit, dat er reeds een *Suillus* S. F. Gray, van andere applicatie, uit het jaar 1821 bestaat. Hoe weet G. dat het werk van Gray „geldig" is? Voor zover mij bekend is het niet uitgemaakt of het voor of na het eerste deel van Fries' Syst. Myc. is verschenen, m.a.w. of het dus aanspraak kan maken op geldigheid bij prioriteitskwesities. Waarom wordt *Cricunopus* Karst. 1881 verworpen en *Ixocomus* Quél. gebruikt, dat van latere datum is? Dat het genus van Karsten een kleinere groep van soorten omvatte dan dat van Quélet. is, op grond van de nomenklatuurregels, nog geen reden om het te verwerpen; het had geamendeerd moeten worden! Verder schijnt G. geheel over het hoofd te zien dat er voor *Ixocomus* Quél. 1888 en *Xerocomus* Quél. 1888 reeds namen van oudere datum bestonden, nl. *Viscipellis* Quél. 1886 en *Versipellis* Quél. 1886. Hij noemt ze niet. (Ik heb nog geen gelegenheid gehad om na te gaan of deze namen reeds vroeger voor andere genera gebruikt werden). Zo zijn er meer bezwaren. Gilbert's pogingen op het slappe koord van de nomenklatuur zijn m.i. geen groot succes geworden. Wat betreft de afgrenzing en diagnosering van de genera zelf lijkt mij het door G. gepresteerde het beste wat er tot nu toe geleverd is, hoewel het in grote trekken aan Quélet, en voor een klein deel aan Bataille is ontleend. De tweede helft van het boekje wordt besteed aan krietiese aantekeningen over talrijke soorten, die veelal onmisbaar zullen blijken bij de bestudering van de boleten (aantekeningen uit brieven, o.a. van Peltreau zijn rijkelijk in de tekst verwerkt!) De 17 platen van spore-, basidie- en cystidiolen-tekeningen zijn zeer goed geslaagd. Voor de karakterisering van de 13 erkende geslachten moet ik, door plaatsgebrek, naar het origineel verwijzen.

M. A. DONK.

WAARNEMINGEN

Tricholoma personatum var. *anserina*.

Zondag 15 Nov. '31 was ik in den IJpolder bij Spaarndam en vond daar aan den voet van den Slaperdijk een paar typische *Tricholoma*'s. Ik dacht aan *Tricholoma personatum*, maar nam er een paar mee naar huis en onder het microscoop bleek mij, dat de sporen niet klopten. Ricken geeft nl. voor *Tr. personatum* op gladde sporen en deze sporen waren niet glad doch zaten vol met zwarte stippels. Ik stuurde een en ander naar Ir. Schweers en deze schreef mij, dat hij accoord ging met *Tr. personatum* doch dat het de variëteit *anserina* was, volgens Bresadola. Ik ging, op raad van Ir. Schweers, even bij Teijler Bresadola inkijken en jawel het klopte precies. Dus leerde ik weer: al lijkt het een gewone zwam, toch nog eens goed bekijken. Je kunt nooit weten.

H. BOTING.

Fluweelpootje groeiende tusschen het gras.

Heksenkringen van *Clitocybe vibecina*.

Op een wandeling door het Wilhelminapark te Breda in de eerste week dezer maand viel mijn oog op een groepje bijzonder frisch uitzierende paddenstoelen midden op een grasperk. *Coprinus atramentarius*, die veelvuldig het gansche jaar door en ook nu nog in de grasperken voorkomt, kon het niet zijn: de planten waren daarvoor nietforsch genoeg en te levendig van kleur. Ik waagde het er op, het gazon te betreden, om het groepje van nabij te bekijken. De lederkleurige uitstaande hoed, de geelachtige, bijna witte, vrij wijd uiteenstaande lamellen en vooral de bijna zwarte, fluweelachtige steel deden mij onmiddellijk aan *Collybia velutipes* denken. Maar... ik had die paddenstoel nooit anders gezien, dan groeiende op boomen, in spleten of op de uiteinden van afgehouden of gebroken takken van iepen. Misschien groeide hij hier op een in den grond verborgen stukje hout? Een nader onderzoek bewees, dat dit niet het geval was: er was geen spoor van hout, ook niet van vermolmd hout, onder de plant te ontdekken.

Costantin et Dufour, en later Ricken, bevestigden mijn vermoeden, dat ik met *Coll. velutipes* te doen had, maar beiden vermelden als groeiplaats boomen. De laatstgenoemde schrijft: An lebenden oder abgestorbenen Laub- und Nadelhölzern, besonders in warmen, feuchten Wintermonaten, am Grunde oft in rhizomorphe, zwischen Holz und Rinde, kriechende Stränge übergehend, einzeln oder büschelig. Hij voegt er bij: Eine durch die Vegetationszeit, den schwarzen, sammetigen Stiel und den schmierig-glänzenden, rostgelben Hut sehr bestimmte Art. Hier was echter niets van hout te bemerken. In de onmiddellijke nabijheid stonden geheel gave linden en ahornboomen. Later vond ik tus-

sehen hakhout in de Warande bij den steenweg naar Terheyden weer een groepje fluweelpootjes op den grond, maar blijkbaar groeiende op half vergane takken.

Na het neer schrijven van mijne waarnemingen las ik in het Schweizerische Zeitschr. f. Pilzkunde (No. 12 van 1931) in een art. van H. W. Zaugg, die de aandacht vestigt op het Fluweelpootje als eetbare paddenstoel in den winter: „Manchmal genügt ihm für sein Wachstum nur eine Wurzel, und hat es dann fort den Anschein, als ob er auf dem Erdboden gewachsen sei.”

In het Mastbosch zijn thans, als voor twintig jaar, nog tallooze kringen of slingers van *Clitocybe vibecina* te vinden.

Breda, December 1931.

J. F. CLERX.

TENTOONSTELLINGEN, VOORDRACHTEN, TOCHTEN

(vervolg en aanvullingen van de opgaven in „Fungus”, No. 3, 3e jrg., blz. 48, 49 en 50.)

13 September. Paddenstoelentocht, Z. W. Brabant, Afd. „Rotterdam” N. N. H. V., leider ons medelid Sloff, groot aantal deelnemers, veertigtal soorten, veel exemplaren van verschillende soorten, verslag in de N. Rott. Crt. 15 Sept., Ocht. A.

11 October. Paddenstoelentocht, Mastbosch, Princenhage, Afd. „Rotterdam” N. N. H. V., leider Dr. J. E. Edie uit Breda, ruim 100 deelnemers, oogst niet overvloedig, buitengewoon veel Honingzwammen, verslag in de N. R. C. van 13 Oct., Av. B.

Vondsten tentoongesteld en besproken in de verg. v. d. Afd. op 13 Oct., verslag in de N. R. C. van 14 Oct., Av. B.

16 t/m. 20 October. Herfsttentoonstelling, Den Haag, N. J.N., Afd. „Den Haag”, District V, Veel bezoekers: 3614 (2228 lagere-school kinderen met 116 begeleidende onderwijzers, 208 niet-betalende en 1062 betalende bezoekers.

De Red. van Amoeba (Dec. '31-No. 10), hoopvol gestemd door dit groote bezoek van de jeugd, zegt: „zodoende zijn heel wat jongens en meisjes, die binnenkort op de middelbare school komen, nu reeds met de N. J. N. in aanraking gekomen.”

Ja, bij hoevelen dezer kan hierdoor de kiem gelegd zijn voor de rijkmakende natuurliefde.

25 October. Paddenstoelentocht, staatsterreinen Schoorl, Afd. „Alkmaar”, „Amsterdam” en „Zaandam” N. N. H. V. leiders de heer J. A. te Winkel uit Alkmaar en ons medelid Schweers, verslag van A.H.B., in Alkmaarsche Crt. van 28 Oct.

[Ik vreesde voor een schrale zwammenoogst maar dit viel nog aardig mede. Behalve een zestigtal meer gewone verschijningen vonden wij eenige bijzonderheden, die hier vermeld moeten wor-

den. Het einddoel van den tocht was een bezoek aan de woonplaats van den zeldzamen Ascomyceet der Schoorlsche duinpannen *Microglossum arenaria*, die reeds langer bekend was aan de Alkmaarsche natuurliefhebbers, doch omstreeks 1918 door onze onvergetelijke Catharina Cool in de Levende Natuur populair-wetenschappelijk werd beschreven. Deze soort was inderdaad in groote massa's aanwezig en op vele plaatsen zéér typisch onmiddellijk groeiende naast een lichtgele *Clavaria*, die ik, op grond van microscopisch onderzoek, als *Clavaria argillacea* de Heideknotszwam, heb beschouwd.

Die samenleving van een Steeltjeszwam en een Zakjeszwam, blijkbaar op hetzelfde substraat, was zeer eigenaardig en bekoorde het oog in hooge mate door de scherpe tegenstelling van het zachte geel tegen het zwarte drop van den *Microglossum*. Van laatstgenoemde zijn slechts een paar woonsteden op aarde bekend en deze soort is wellicht, evenals de naburige Kraaiheide, als overblijfsel uit den IJstijd te beschouwen. Dit terrein is dus eigenlijk een mycologisch natuurmonument.

Wij vonden verder in het boschgedeelte drie Schmarotzers op dennenkegels. Deze kieskeurigen waren *Collybia tenacella* K et U, met lange stelen aan een diepliggenden kegel gehecht, *Hydnum auriscalpum*, het aardige Oorlepelzwammetje, en de meer zeldzame, rose *Mycena Seynii* aan den kegel van *Pinus maritimus* (reeds vóór eenige jaren ook hier gevonden door ons medelid Mej. de Vries.)

Nog dienen aan de vergetelheid te worden onttrokken *Annellaria separata* var. *gracilipes* (roodbruingrauw met witten ring vrij onderaan den steel in karrespoor), *Inocybe decipiens*, *Inocybe lanuginosa*, *Psilocybe sarcocephala* (aan voet iep), *Polyporus mollis* (aan losliggend dennenhout) en ten slotte de kleine kogelwerper.

Pralende zon aan prachtig-blauwen hemel, een onwezenlijk-mooi stuifduin met meertje, herfstkleuren, kringelende buizerden enz. maakten de zes uur lange wandeling tot één groote genieting. *Alkmaar*, October '31.

Ir. A.C.S. SCHWEERS.]

31 October, 1 en 2 November. Herfsttentoonstelling Bloemendaal, vereeniging „Thijsse Hof". Pannekoekenhuisje van Thijsse's Hof.

[Deze tentoonstelling welke elk jaar gehouden wordt, was dit jaar ingericht in drie groepen, nl. Kegels en takken van conifeeren, ingezonden door den heer L. Springer, verkleurende herfstbladen, ingezonden door Dr. Jac. P. Thijsse, en, last not least, de paddenstoelen voor zoover dit jaar in Kennemerland aanwezig.

Vroeger verzorgde wijlen Mej. Cool altijd deze groep en nog immer wordt het gemis van haar gevoeld.

Verleden jaar was Mevr. Boetje zoo welwillend, om te helpen. Nu was voor dit jaar de verzorging aan ondergeteekende opgedragen. Aanwezig waren 150 soorten, wat nog bevredigend genoemd mag worden, gezien het zeer slechte paddenstoelen-seizoen. Bijzondere dingen waren *Hydnum repandum*, *Schizophyllum commune* en *Russula Linneï*.

Het bezoek was zeer goed, ruim 400 betalende bezoekers. De hoop is gewettigd, dat deze tentoonstelling, ondanks de weinige paddenstoelen, vruchten zal dragen. Van ons medelid Fabius hadden wij in bruikleen den bekenden sporen-rarekiek en een stereoscoop met prachtige plaatjes, gemaakt door ons medelid Boeree. Beide toestellen verheugden zich in een zeer groote belangstelling.

De stereoscoop ging van hand tot hand en het was prettig te zien, hoe de aanwezigen de mooie stereoscoop-foto's op prijs stelden. H. BOTING.]

14 Nov. t.e.m. 22 Nov. Tentoonstelling van aquarellen en etsen, o.m. van paddenstoelen van ons medelid Suze de Lint, Delft.

[Ik was in de gelegenheid werk te zien van ons mede-lid Mej. Suze de Lint, aquarellen, teekeningen en etsen, op een tentoonstelling van haar werk te Delft. In haar bloemstukken doet Mej. de Lint haar groote liefde voor de natuur kennen, terwijl de etsen blijk geven van haar scherp waarnemen. Mij interesseerden bovenal eenige aquarellen en etsen van paddenstoelen, waaronder een schoone groep van *Boletus parasiticus* op *Scleroderma* en een ets van Geasters den aandacht trokken.

Een bezoek aan haar atelier (Copernicuslaan 139, Den Haag) zal zeker menig paddenstoelen-liefhebber voldoening geven.

J. S. MEULENHOF]

20 November.

Voordracht over paddenstoelen, Dordrecht, Afd. „Dordrecht" v. d. Ned. Ver. voor Huisvrouwen, spreker ons medelid Louwaars, lichtbeelden uit onze mooie verzameling, verslag in het Dordrechtsche Nieuwsblad van 21/22 Nov., 4e bl. „Het was een zeer leerzame les, waarvan de aanwezigen zeker hebben genoten. Voor de meesten was het een openbaring."

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR

Waarneming secretariaat.

Het Bestuur der Nederlandsche Mycologische Vereeniging maakt hierbij de leden bekend, dat het besloten heeft in de vacature ontstaan door het overlijden van den Secretaris Dr. L. Vuyck eerst op de volgende algemeene vergadering te voorzien. Tot zoo

lang zal het secretariaat worden waargenomen door Dr. J. S. Meulenhoff, wiens adres is Ruychrocklaan 30, 's-Gravenhage.

Ledental.

Onze Vereeniging telt op dit oogenblik 294 leden.

Misschien prikkelt dit getal onze leden, om te trachten, uit de vele belangstellenden in paddenstoelen en andere mycologische verschijningen en verschijnselen, die nog buiten onze Vereeniging staan, het aantal op 300 te brengen.

Nieuwe leden ontvangen de Mededeelingen XVIII-XIX-XX en de reeds verschenen afl. van „Fungus”, 3e jrg., gratis.

Ledenlijst: adresveranderingen.

In de ledenlijst opgenomen in de „Mededeelingen XVIII-XIX-XX” 1931 te veranderen:

H. C. Blöte; nieuw adres: Parkweg 326, Voorburg;

H. E. van Leyden, nieuw adres: Adriaan Goekooplaan 111, Den Haag;

Mej. H. Wolff; nieuw adres: Hotel Verne, Les Bains, Frankrijk;

H. S. C. Huysman, arts, Hotel Wamelink, Winterswijk;

Dr. H. W. de Boer, Savornin Lohmanplein no. 2, Groningen;

Mej. A. W. E. Moll, leerares biologie, voorloopig nieuw adres: Meenkschelaan 16, Driebergen.

Mededeelingen gevraagd.

Gevraagd „de Mededeelingen I, II, III, VII en VIII. „Een en ander over paddenstoelen”, 1909; id. 1910, ter overname of in ruil voor andere uitgaven van de Ned. Myc. Ver.

Wordt lid van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging